

Український ВІСНИК



E-mail:
ukrainskyi.visnyk@gmail.com



М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XIX. № 3-4 (лютий) 2012



«За горами гори / Жмарою повиті»

Прочитайте:

- ❖ 20 років дипломатичних відносин між Румунією та Україною
- ❖ Шевченкіана
- ❖ Маргіналії до плану культурних заходів і проектів СУРу на 2012 рік
- ❖ Міжнародний день рідної мови

Пресове повідомлення

Внаслідок статті «Українці Румунії об'єдналися в єдиний рух», яка появилася у газеті «Моніторул де Сучава» (20 лютого 2012) Керівний Комітет Сучавської філії СУРу, за згодою голови СУРу Степана Бучути, спростовує інформацію, вміщену у статті, про так зване об'єднання.

Союз Українців Румунії не брав участі у ніякому Надзвичайному З'їзді, який нібито відбувся у Сучаві, щодо злиття СУРу, головою якого є Ст. Бучута, з Демократичним Союзом українців Румунії, яким керує Дмитро Морган.

Останній З'їзд СУРу, згідно із Статутом, відбувся 30 вересня – 1 жовтня 2011 року в Тімішорі.

Вважаємо, що надрукований у сучавській газеті матеріал ущерблює престиж Союзу Українців Румунії.

Підписують члени Керівного Комітету Сучавської філії СУРу:

Боднар Іван – голова
Міжок Лучія – перший заступник голови
Міхаєску Михайло – заступник голови
Кідешук Іван – заступник голови
Саучук Ілля – секретар
Паскаріу Василь – скарбник
Курелюк Микола – член

21 лютого 2012

- ❖ За 20 років українців поменшало на понад 15 тисяч
- ❖ За картою – цілий архіпелаг.
За переписом – кілька острівців

Верховна Рада України проголосувала за зміни до Закону України «Про правовий статус закордонних українців»

Більше 300 депутатів парламенту України проголосувало за зміни до закону «Про правовий статус закордонних українців». Після підписання президентом Віктором Януковичем він набирає чинності після 3-х місяців з дня його опублікування.

Голова Української Всесвітньої Координаційної Ради **Михайло Ратушний** позитивно оцінює прийняття Верховною Радою України відповідних змін до названого закону.

Багато пропозицій, що було напрацьовано УВКР та озвучено на V Всесвітньому Форумі Українців ввійшли у зміни до законодавства. Так спрощено процедуру набуття громадянства для закордонних українців, стаття 9 закону передбачає, що «закордонний українець який перебуває в Україні на законних підставах користується такими ж правами і свободами... як громадянин України за винятком встановлених Конституцією». Розділ 28 цієї ж 9 статті закону передбачає що «закордонним українцям щороку встановлюється квота прийому до вищих навчальних закладів у межах обсягів державного замовлення».

Зміни до закону передбачають створення спеціального органу виконавчої влади з питань співпраці з закордонними українцями (стаття 102). А також необхідності затвердження спеціальної державної програми повернення та облаштування закордонних українців в Україні.

Як зазначив Михайло Ратушний: «Нажаль не всі пропозиції Української Всесвітньої Координаційної Ради, які реалізовувались як поправки до проекту народним депутатом України, членом Президії УВКР Іваном Зайцем – враховані. Так, відхилена пропозиція про обов'язковість для виконавчої влади надання гарантій задоволенню національно-культурних і мовних потреб закордонного українства».

Але загалом УВКР вважає прийняття закону Верховною Радою України в новій редакції позитивним кроком в забезпеченні правових, культурних і гуманітарних прав і свобод українців закордоном. Сподіваємось, що закон буде вчасно підписаний президентом України і надалі належно виконуватиметься всіма органами державної влади в повному обсязі.

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ЗАКЛИК ДО СПІЛЬНОГО ВІДЗНАЧЕННЯ 45-ЛІТТЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

Цього року виповнюється 45 років діяльності Світового Конгресу Українців (СКУ).

СКУ закликає всі свої складові організації відзначити цю ювілейну дату проведенням різних тематичних культурно-просвітницьких заходів, як наприклад, громадських зустрічей, конференцій, круглих столів, молодіжних конкурсів, радіо- і телепередач тощо, на яких зосередити увагу на такій діяльності СКУ, як зміцнення зв'язків з українськими громадами світу, розбудова їхнього громадського життя, захист основних прав і свобод українців та утвердження України як незалежної демократичної європейської держави.

Матеріали про заплановані заходи просимо висилати до нашої канцелярії на адресу congress@look.ca для їхнього подальшого розміщення на веб-сайті СКУ.

Закликаємо Вас також пов'язати відзначення ювілею СКУ з Травневою акцією і одночасно підсилити збіркову кампанію для підтримки нашої діяльності.

Рівнож інформуємо Вас про наступні плани СКУ:

- Спільне відзначення 45-ліття СКУ під час Річних загальних зборів (8 вересня 2012 р., м. Анавссос, Греція) та
- Головний бенкет з нагоди 45-ліття СКУ (17 листопада 2012 р., м. Торонто, Канада).

СКУ є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ об'єднує в своєму складі українські організації із 32 країн та підтримує зв'язки з українцями ще 13 країн. Заснований у 1967 р. як неприбуткова організація, у 2003 р. СКУ був визнаний неурядовою організацією у Економічній та Соціальній Раді Організації Об'єднаних Націй зі спеціальним консультативним статусом.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ ПІДТРИМАВ ВИСУНЕННЯ КАНДИДАТУРИ ЮЛІЇ ТИМОШЕНКО НА НОБЕЛІВСЬКУ ПРЕМІЮ

3 лютого 2012 р. Світовий Конгрес Українців надіслав до Норвезького Нобелівського комітету лист, у якому підтримав висунення багатьма депутатами Верховної Ради України кандидатури ув'язненого лідера опозиції, экс-прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко на отримання Нобелівської премії миру.

Світовий Конгрес Українців зокрема наголосив на непохитних

діях Юлії Тимошенко в справі демократизації України, провідній ролі в мирному ході Помаранчевої революції, продовженні праці в питанні інтеграції України до Європи та на її великій мужності перед обличчям політичного переслідування.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС
УКРАЇНЦІВ

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ У СПОСТЕРЕЖЕННІ ЗА ПАРЛАМЕНТСЬКИМИ ВИБОРАМИ В УКРАЇНІ

У відповідь на зроблене 25 січня 2012 р. повідомлення міністра закордонних справ України про намір запросити міжнародні інституції на парламентські вибори, які відбудуться 28 жовтня 2012 р., Світовий Конгрес Українців (СКУ) заявляє про організацію делегації міжнародних спостерігачів для активної участі у виборчому процесі в Україні.

Довгостроковий і короткостроковий моніторинги та інформація про хід виборчого процесу має вирішальне значення для захисту молоді демократії в Україні. На останньому засіданні Ради директорів СКУ було прийнято ухвалу про створення спеціальної комісії, яка буде здійснювати керівництво і координацію міжнародної місії спостерігачів. Завданнями комісії є запросити досвідчених добровольців зі складових організацій СКУ у всьому світі, розробити стратегію спостереження за виборами, підготувати навчальні матеріали і інструктаж для спостерігачів за виборами та координувати місію спостерігачів.

Співголовами цієї комісії Рада директорів СКУ призначила президента Українського Конгресового Комітету Америки Тамару Олексій та президента Конгресу Українців Канади Павла Грода, які мають багаторічний досвід у організації діяльності місії міжнародних спостерігачів.

Як новообрана співголова комітету Тамара Олексій наголосила на життєво важливій ролі міжнародних спостерігачів у підвищенні прозорості виборчого процесу та заявила: "Я вдячна Раді директорів СКУ за висловлену довіру до Павла Грода та до мене щодо співголовування в спеціальній комісії, яка буде спрямовувати міжнародну місію спостерігачів за виборами". Павло Грод також подякував Раді директорів та відзначив: «Забезпечення вільних і справедливих виборів є вирішальним для розвитку демократії в Україні. Ми гордимось, що міжнародні спостерігачі за виборами під проводом СКУ, який координуватиме свою працю зі складовими організаціями, будуть продовжувати підтримку народу в Україні».

Інформація про те, як зголошуватися, щоб стати міжнародним спостерігачем від СКУ, буде найближчим часом подана в українських засобах масової інформації та на веб-сайті СКУ за адресою: www.ukrainianworldcongress.org.

«Спостереження за парламентськими виборами в Україні, як і раніше, є пріоритетом для СКУ. Право на вільні і справедливі вибори є одним з основних демократичних прав, що виражає політичну волю народу. СКУ закликає всіх виборців узяти участь у голосуванні 28 жовтня 2012 р., під час парламентських виборів в Україні», – заявив президент СКУ Євген Чолій.

СКУ є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад двадцяти (20) мільйонів українців. СКУ об'єднує в своєму складі українські організації із тридцяти двох (32) країн та підтримує зв'язки з українцями ще тринадцяти (13) країн. Заснований у 1967 р. як неприбуткова організація, у 2003 р. СКУ був визнаний неурядовою організацією у Економічній та Соціальній Раді Організації Об'єднаних Націй зі спеціальним консультативним статусом.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

МАРГІНАЛІЇ ДО ПЛАНУ КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДІВ І ПРОЄКТІВ СУРУ НА 2012 РІК

Покійний видатний наш поет Орест Мاسикевич у своїх виступах на українській літстудії, що діяла **колись** при Спілці письменників Румунії, полюбляв блиснути своєю ерудицією, часто повторюючи звучне і для декого загадкове слово **маргінез** («на маргінезі прочитаного...»).

Пригадалося улюблене словечко поета, коли я прочитав у нашій румуномовній газеті «План культурних заходів і проєктів СУРу на 2012 рік.» І оскільки він був для мене «терра інкоґніта», бо я не був причетний до його розробки, вирішив, що маю демократичне право як сурівець, письменник і журналіст висловити свою думку на його **маргінезі**. Та оскільки це неологізм, мене зацікавило, чи це слово є у «Словнику іншомовних слів» (Київ, 1977). Виявилось, що **маргінезу** у ньому немає, зате є **маргіналії** (від латинського *margo* (*marginis*), що означає примітки на полях книги, заголовки, вміщені на полях книги («боковики», «ліхтарики»), що одне і те ж саме.

Перша моя маргіналія до Плану... буде та, що він аж надто «щедро-розкішний» – 70 заходів, серед яких немало таких, що триватимуть по 2-3 дні та ще у кількох місцях. Якщо звернутися до арифметичної дії ділення, тобто поділити 365 днів року на кількість заходів, виявляється, що кожного тижня, а то й частіше, українці десь співатимуть, танцюватимуть, відзначатимуть показові дати, щось обговорюватимуть. Солідно, але чи під силу нашим організаціям така густота дійств? Чи не жертвуємо якістю заради кількості?

Можу припускати, що ця густота є, мабуть, наслідком «натиску» на Комісію з питань культури з боку філій та організацій, які прагнуть мати на своїй «території» якнайбільше подій культурного характеру. У своїй суті таке бажання похвальне, воно є ознакою активності українців на культурній ниві, але знову ж таки виникає сумнів – чи впораються?

Адже фестивалі різного рівня – від національних до місцевих – це ж великий обсяг організаторської роботи і творчої підготовки, що вимагає гуртування талантів, оновлення репертуарів, репетицій. Та і фінансові витрати поважні.

Друга маргіналія стосується того, що, як і кожного року, і поточного у плані перевага віддається пісенній тематиці. Правда, український народ співучий, то ж і наш люд до співанки охочий, вона веселить душу й серце, пробуджує національний дух, гуртує і братає, але чого забагато, то забагато.

Понад третина заходів має у своїй основі пісні і танці. Та як не хлібом єдиним живе людина, так і піснею не повинен обмежуватися її духовний світ. Над цим слід би замислитися, бо різновидність і різноманітність культурних дійств може дійовіше посприяти цілям нашого національного відродження.

Третя маргіналія хоче відзначити заходи літературного, так би мовити, «забарвлен-

ня». У плані їх, здається, трохи більше, ніж іншими роками. Тут і традиційна березнева «Шевченкіана» (9 березня – 15 квітня) у понад десятьох місцях, симпозиум, присвячений Ользі Кобилянській, зустрічі з українськими письменниками Румунії і навіть презентація книги відомого сучасного українського письменника Юрія Андруховича, вшанування Сильвестра Яричевського та інші.

Однак, на мою думку, знову ж таки поза належною увагою складачів плану залишається українська література з Румунії, її здобутки у поезії та прозі, її видатні постаті, особливо ті, які передчасно пішли з життя. Маю на увазі як її зачинателів (Іван Федько, Іван Шмуляк, Юрій Ракоча та ін), так і цілу когорту тих, котрі вирішально спричинилися до її утвердження в українському світі – Степан Ткачук, Василь Клим, Михайло Небиляк, Корнелій Регуш, Ілля Кожокар, Іван Негрюк, Юрій Лукан. А серед нас живуть і творять: Іван Ковач, Микола Корсюк, Михайло Михайлюк, Павло Романюк, Юрій Гавліш, Михайло Трайста, Микола Корнищан, Михайло Волощук, Корнелій Ірод, Іван Арделян та інші.

На жаль, популяризація їх творчості серед українців – ще майже суцільна цілина.

Наприклад, у плані передбачено літературний конкурс імені Івана Негрюка серед учнів і студентів. Ініціатива похвальна, але малообдуманна. Бо проведенню конкурсу мало би передувати ознайомлення учнівської і студентської молоді з творчістю талановитого буковинського поета, хоча б на конкурсах декламування поезії на всіх його фазах. Можу поручитися, що серед нашої молоді ім'я Івана Негрюка щонайменше загадкове. Якщо вже ставимо за взірець Івана Негрюка, повністю заслужено, засновуючи конкурс його імені, то йому мало б передувати ознайомлення потенційних дебютантів на літературній ниві з життям і творчістю найменованого. Коли і як відбулося в учня викладача Юрія Лукана (навчався він у школі сучавського села Іпотешти, потім у румунському сучавському ліцеї), коли йому було надруковано перший вірш (коли був ліцеїстом – уточнення н.), коли появилася перша збірка, як долав він літературні висоти, як з робітника-металурга став студентом Чернівецького університету і визнаним поетом в українській літературі.

До речі, можна б розповісти тим нашим учням, у яких потяг до вивчення рідної мови не надто сильний, що тоді, коли в іпотештській школі було вилучено викладання рідної мови нібито на бажання учнів та батьків, єдиний Іван Негрюк твердо заявив, що він не відмовляється від неї.

Про Негрюка як людину і поета могли б розповісти на літературних зустрічах з учнівською і студентською молоддю ті, хто був причетний до його творчого росту. До речі, автор цих рядків надрукував перший його вірш у «Новому віці», був редактором його перших збірок, потім цю роль взяв на



себе Микола Корсюк, редактор-видавець у видавництві «Критеріон».

Веду до того, що літературним конкурсам, зустрічам наших письменників з читачами, передбаченим у плані, обов'язково повинні передувати підготовчі етапи. Не досить запросити до Ясс, Клужу чи в якесь українське село групу авторів, зібрати людей і оголосити, що, ось, до вас приїхали такі-то відомі поети і прозаїки, котрі прочитають перед вами з своєї творчості.

Поети прочитають вірші, аудиторія нагородить їх оплесками, дискусій, діалогу, як правило, не буде, бо присутні майже нічого не знають про поважних гостей.

І знову ж веду до необхідності популяризації нашої літератури, а це означає так звану роботу з книгою – постійну, систематичну в українських домах, школах, де повинні би існувати і діяти літературні гуртки, відбуватися презентації літературних новинок.

Чи є такі види діяльності в наших осередках, школах, бібліотеках? Малувато їх, дуже малувато...

Про це я вже писав у передостанньому числі «Нашого голосу» («Куди грядеш, книго?»)

Непогано, наприклад, відзначити 200-річчя від дня народження байкаря Євгена Гребінки, одного із зачинателів української літератури, та не гірше було б включити до плану культурних заходів річниці вже згаданих зачинателів нашої літератури, згаданих вище її чільних представників започаткуванням низки «літературних портретів». Такі заходи можуть мати місце як окремий «серіал», так і з нагоди фестивалів і фестивалчиків, яких у плані ціла «повінь». І до тематики олімпіад з української мови та літератури слушно було б включити і творчість наших письменників. Приміром, у складанні «твору на вільну тему» можна би запропонувати «образок» одного з наших письменників – на вибір. Це було б дійсною перевіркою того, наскільки наша література відома шкільній молоді.

Немало інших маргіналії можна б подати до «Плану культурних заходів і проєктів СУРу на 2012 рік». Я торкнувся тільки його «найвразливіших» ділянок, бажаючи підкреслити, зокрема, що до його складання слід би залучати і письменників.

Михайло МИХАЙЛЮК

Міжнародний день рідної мови

17 листопада 1999 року на генеральній конференції ЮНЕСКО був проголошений Міжнародний день рідної мови, який відзначатиметься у всьому світі 21 лютого.

Походженням проголошення міжнародного дня рідної мови був День руху мови, що відзначається в Бангладеші з 1952 року в пам'ять студентів, убитих поліцією, які виступали за визнання бенгальської мови в Пакистані (тоді країна Бангладеш належала до Пакистану). У той час група студентів університету Дакки брала участь у маніфестації за визнання бенгальської мови, одна із мов, яка говориться на території Пакистану. Пакистанський губернатор постановив у 1948 році, що урду є єдиною офіційною мовою в Східному та Західному Пакистані, але населення Сходу (територія згодом Бангладеш), яке говорило бангладешською мовою, створило рух протесту, який співпадав з маніфестацією студентів університету Дакки, 21 лютого 1952.

Держави-члени ЮНЕСКО зобов'язалися захистити і відродити багате культурне розмаїття шляхом заохочення мов як форми спілкування, взаємодії та взаєморозуміння між різними народами.

Починаючи з 21 лютого 2000 року, у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі вперше святкувався Міжнародний день рідної мови, вдруге, в 2001 році – в Афінах.

Генеральний директор ЮНЕСКО *Кончіро Мацуура* закликає всіх головних рушіїв світу в сфері політики, економіки та громадянського суспільства до того, щоб мови та їхні різновиди належним чином цінувалися і застосовувалися, особливо в кіберпросторі, а також отримували найвищий ступінь сприяння як для вирішення ключової проблеми, що поставлена на карту.

Первинна мова або мова наших предків є інтегральною частиною етнічного і національного походження людини. Тому дискримінація мови – це те ж саме, що і дискримінація за національною ознакою. Найголовніше, що відрізняє нас від інших – це мова.

Заснування Дня рідної мови має велике значення. За оцінками фахівців, із 6000 мов, які нині існують, більшість знаходиться під загрозою зникнення у найближче десятиріччя. Привертання уваги міжнародної спільноти до цієї теми – важливий крок до визнання необхідності захистити різноманіття культур.

В Україні Міжнародний день рідної мови відзначається з 2002 року, коли з метою зміцнення державотворчої функції української мови, сприяння вільному розвитку і використанню російської, інших мов національних меншин України, Президент України підписав відповідне розпорядження про відзначення Міжнародного дня рідної мови.

Українська мова – це великий дар. Вона – одна з найдавніших, найрозвиненіших і наймиліозвучніших. Ми можемо з гідністю пишатися нею перед усім широким світом.

Поки ми говоримо, пишемо і думаємо українською, вона існуватиме! А вчені кажуть: поки є мова, є і народ!

Володимир Сосюра писав:

*Не забудь,
Учись, мій хлопче, відмінником будь,
Люби і поля, і діброви!
І де б ти не був, де б не жив, не забудь
Своїх української мови.*

Тереза ШЕНДРОЮ

«Як парость виноградної лози, плекайте мову...»

«Мова, Слово це Космічний Код, що його Бог дав кожному народові, кожній нації, і за цим кодом вирізняє усі народи, спілкується з ними їх Мовою. Бог нагородив Людину найкоштовнішим і безцінним Даром – Мовою.

Закарбуємо в пам'яті собі, своїм дітям і онукам святу Істину: якщо Українець, Німець чи Китаєць розмовляє з Богом чужою мовою-кодом, Господь не чує його! Кожна людина, кожний народ хоче жити у Ласці Божій, отож говорить рідною мовою. Шануймо той Божий Дар!» (Марія Боднарчук)

У місяці лютому в Сучаві відбувається другий випуск національного конкурсу «Свято рідної мови». День рідної мови святкується із 2008 року, але рік тому пані інспекторка Лучія Міжок порадила написати проект, щоб внести вищезазначений конкурс у календар позашкільних подій, затверджених Міністерством освіти. Я та моя подруга Конвалія взялися до праці та задумали створити сценарій конкурсу так, щоб заохотити та підбадьорити молодь української меншини брати участь в утвердженні культурної ідентичності, яка стоїть в основі розвитку майбутнього європейського громадянина.

Конкурс поділений на чотири розділи, які мають на увазі утвердження українських цінностей, розвиток мислення та уяви учнів, розширення їх культурного кругозору.

Перший розділ передбачає есе на тему «Рідна мова у моїй школі» і дає можливість учням та викладачам доказати працю, яка ведеться у їхній школі на ниві української мови.

Другий розділ охоплює творчість учнів у віршах та в прозі на теми: рідна мова, родина, рідне село т.і. Тут учні, використовуючи свої знання, своєрідні властивості, забезпечують розвиток і невмирущість рідного слова.

Третій розділ – представлення народного костюма – дає можливість учасникам розкрити красу рідної скарбниці та прищепити повагу і пошану для цінностей предків.

Четвертий розділ це артистичний момент, в якому розкривається краса та багатство української мови та культури.

Перший випуск цього конкурсу провівся на високому рівні. Учасники успішно доказали яка гарна, милозвучна наша рідна мова. На сцені розкрилася багата скарбниця української мови.

Цього року надіємося, що помножиться число учнів, які бажають попрацювати і на розділах есе та власна творчість.

Виховати молоде покоління у любові та повазі до рідного слова означає усвідомлювати дітей, що рідною мовою треба розмовляти, вивчати її, захищати, тобто ставитися до неї з почуттям відповідальності.

Нехай наша рідна мова розвивається і процвітає на струнах мелодійної української пісні та чарівних українських танців. Краса пісень і танців це душа українського народу, вона підсилює наше ставлення, нашу працю, але не треба зупинятися тільки на цьому.

Рідна мова – то цілюще джерело, і хто не припаде до нього вустами, той усихає від спраги.

Анка ШТЮБІАНУ



Багатодітна українська сім'я села Поляни

ЗА 20 РОКІВ УКРАЇНЦІВ ПОМЕНШАЛО НА ПОНАД 15 ТИСЯЧ

До 1989 року, за останнім переписом населення часів комуністичного режиму, нас, українців в Румунії, було 55 тисяч, удвічі менше порівняно з чисельністю п'ятдесятих років минулого сторіччя. Це був наслідок насильницької денаціоналізації, що проявлявся у румунізації українських шкіл спочатку у Тульчанському повіті, потім у Сучавщині, а згодом і в інших зонах компактного проживання українського населення, «витіснення» української пісні і рідного слова з будинків культури, нищення українських бібліотек. Одні за одними підростали покоління українських дітей, котрі не чули рідного слова ні в дитсадках, ні у школах, ні у церкві, а то і вдома, хіба що на вулиці, чи від бабусь і дідусів, бо зденаціоналізовані батьки не могли (а то й не бажали!) навчити їх того, чого самі не навчилися. Таким чином, рідна мова ставала для етнічних українців мовою чужою, а в тих школах, де вона ще вивчалася як предмет, рівнялася з іноземною – англійською, французькою, російською...

Певний спалах української свідомості стався після грудневих подій 1989 року, коли насильницька денаціоналізація в умовах народження демократії втратила свої згубні важелі. В результаті цього за першим пореволюційним переписом чисельність українського населення зросла до 67 тисяч. Це був і період відновлення вивчення української мови у багатьох школах (зокрема відновлення українського ліцею в Сігеті), проте, на жаль, процес відбудови української освіти з часом загальмувався.

Оптимісти, до яких належав і я, вважали, що наступний вільний перепис населення ще більше пробудить національну свідомість українців, і нас буде набагато більше. Охолодив мене покійний Корнелій Регуш, мовляв, не забувай, що на черзі покоління, які геть зденаціоналізовані. Невже вони назвуться українцями, чи запишуть такими своїх дітей? А скільки з них записалися в СУР, ти подумав?

Тверезіше, аніж я, думав незабутній Корнелій Регуш. Справді, за другим переписом чисельність нашого населення зменшилася на кілька тисяч – до 61 тисячі.

Я особливо потерпав за результат минулорічного перепису, коли за анкетним бланком треба було відповісти обов'язково точно на десятки запитань за винятком одного – про етнічність (національність) респондента. Називати її було необов'язково, довільно. Це був дуже тривожний сигнал, за яким можна було вбачати що завгодно. Не назвеш своєї національності, то що станеться з тією графою? Замість відповіді буде риска, чи...

Рецензору, який зайшов до мене в хату, я прочитав цілу «лекцію» про те, що людина мусить мати і назвати свій національний корінь. Він погодився був зі мною, але сказав, що такі інструкції, їх треба дотримуватися.

Знайшовши по інтернету результати останнього перепису населення, за яким українців **51.700 чоловік**, признаюся, трішки полегло на серці, бо можна було сподіватися й гіршого. Маю на увазі не тільки необов'язковість називання національності, але й дуже мляву підготовку українського населення до перепису. Тоді як, наприклад, мадяри, в яких безперечно національна свідомість і так висока, роз'їжджали селами з караванами, пояснюючи людям важливість називати свою справжню національність, наш Союз обмежився наклеюванням непереконливих офіційних афішів за кілька днів до перепису.

Не ставитиму вину на карб проводу СУРу – йому можна хіба закинути відсутність скоординованих дій у допереписний період. Найвагоміше слово тут було за крайовими філіями і місцевими сурівськими організаціями. Слід було домагатися (не знаю, наскільки ця можливість була реальна), щоби рецензорами були сурівці, а до того слід було провести серед нашого люду роз'яснювальну роботу.

Крім того, треба було усвідомлювати, що кількість українців може зменшитися і за рахунок трудової міграції за кордон (заробітчанство), про рівень якого не існувало точних даних, але ж зналося, що на чужину через бідність і безробіття виїхало тисячі молодих українців. Отже, тривожних сигналів не бракувало.

Мене найдужче турбувала моя рідна Сучавщина, де за передостаннім переписом визнало себе українцями під десять тисяч осіб. Побоювання не були безпідставними: у Південній Буковині українців записалося тільки 5700 осіб, що дорівнює населенню щонайбільше двох сіл, скажімо, Мілішівців і Марицеї, де, мабуть, рутенців виявилось більше, ніж українців, про що мені зателефонував наш активний співробітник Коля

Михайло МИХАЙЛЮК

(Закінчення на 6 стор.)

ЗА КАРТОЮ – ЦІЛИЙ АРХІПЕЛАГ. ЗА ПЕРЕПИСОМ – КІЛЬКА ОСТРІВЦІВ

Дзвоню одному буковинському другу і задля годиться питаю як пережив він люті морози у Радівцях – буковинському «полюсі холоду» нинішньої зими (мінус 30 градусів з гаком).

До морозів йому не звикати, як, до речі, і мені. У нашому рідному Сереті замолоду зазнали ми не менш лютих зим.

Та друг вгадує, що подзвонив я не аби запитати про морози і завірюхи, тому запитує чи знаю скільки виявилось українців за останнім переписом населення, зокрема у Сучавщині.

Знаю. В цілому 51,7 тисяч, а в Південній Буковині – близько 5700. На понад три тисячі менше у порівнянні з попереднім переписом – біля 8.800. Теперішня цифра чи не вдесятеро менша від реальної, та вона офіційна і з нею повинні ми рахуватися. Навіть якби й мали ми паралельний перепис, ситуація не зміниться.

Знаходжу у туристичному путівнику карту Сучавського повіту. За нею в історичному ракурсі українців на Буковині цілий «архіпелаг», з якого тепер залишилися невеличкі «острівці».

Взяти хоча б трасу Серет – Сучава. На ній один з одним ціла низка українських сіл: Негостина, Балківці, Гропени, Ботошениця, Шербівці, Калинешти-Купаренко, Калинешти-Єнаке, Марицея, Дарманешти, а поза Сучавою – Іпотешти, в напрямку Радівців – Мілішівці. А це десятки тисяч «учорашнього» ще українського люду, тут діяли українські школи, будинки культури.

З цього «архіпелагу» уціліла тільки громада Балківці, до якої входять ще села Негостина, Гропени і Ботошениця, де під час перепису українцями назвали себе 2200 осіб. Найвищим українським «островом», як завжди, залишається Негостина.

Натомість у далеко більшій громаді Дарманешти, до якої входять ще села Марицея і Калинешти, українців виявилось тільки десь 50 осіб з понад десяти тисяч!

Як видно, денаціоналізація, явище про яке часто писалося в «Українському віснику», затопила більшість українських «островів». Зате в дарманештській громаді «наплодилося» аж 130 рутенців, які перед переписом населення дістали, кажуть, від фірцаківців щедрі гостинці.

Мій друг розчарований і огірчений. Бо працює Сучавська філія СУРу. Доказом цього міг би стати простий перелік культурних заходів – фестивалі («Співжиття»), щорічні Шевченківські дні, різні спектаклі, виставки, шкільні олімпіади, на які приходять тисячі українців, котрі спілкуються рідною мовою, співають українські пісні, та коли настає момент перевірки національної зрілості (перепис населення), переважна більшість зрікається рідного кореня.

Дивує і такий факт: хоча у школах Сучавського повіту українську мову вивчають як предмет понад 2000 дітей, навіть ця річ не переконала багатьох їхніх батьків записатися українцями.

На радість, понад 1100 мешканців гірської громади Ізвореле Сучевої задекларували себе українцями. Якби таке було сталося в усіх гірських (гуцульських) селах, результати останнього перепису населення могли бути кращими.

Лише 200 українців виявилось у моєму рідному Сереті, є їх 140 у місті Радівцях.

Погоджуємося на тому, що у Сучавщині українське коріння, національна свідомість українців підривалася десятки років за тоталітарного комуністичного режиму (а це цілі покоління), її, на жаль, не вдалося відродити за два десятиліття.

У Василя Симоненка є болюче прекрасні рядки: «Вибирати можна все на світі, сину, /Вибрати не можна тільки батьківщину».

На мою думку, це стосується і національності.

М. МИХАЙЛЮК

Коли після закінчення факультету я відбував тримісячну військову службу в одному з гарнізонних містечок Олтенії, один з наших командирів у чині капітана, аби вивітрився з нашої голови студентський «лібералізм», себто неохота підкорятись строгій казенній дисципліні, перед кожним виходом на польову муштру показував нам книжечку у червоній обкладинці – це був устав (регламент) піхотних військ. «Знаєте, що це таке? Це «правда», з нею радянський солдат пройшов Волгу попід водою із запаленою цигаркою у зубах» – повторював він азартно, з переконанням неофіта, який відкрив божество, якому треба було сліпо підкорятися. (Тоді, на початку шістдесятих років, радянська армія була ще взірцем для армій всіх соціалістичних країн).

Для чого навів я цей майже анекдотичний приклад? А для того, аби підкреслити, що без певних правил, законів закріплених у чітких документах, людська спільнота не може існувати і діяти. Держава керується за конституцією, політичні партії та громадські чи професійні організації мають власні статuti.

І Союз Українців Румунії – «організація етнічного профілю, неурядова, неконфесійна і неприбуткова – розгортає свою діяльність згідно з положеннями Конституції та чинним законодавством Румунії, даного статуту, а також передбаченнями міжнародних документів, що стосуються прав національних меншин» (Статут, ст. 2).

Як кожна організація, СУР має власну структуру, до якої входить і ряд комісій – обраних З'їздом чи Радою СУР. Профіль комісій визначається завданнями, які ставить перед собою у своїй багатобічній діяльності СУР, основною метою якого є «захист прав стосовно прояву і утвердження етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини, відродження та формування національної свідомості, захист індивідуальних та колективних прав членів організації...».

А ці комісії, в залежності від свого профілю, повинні мати конкретні повноваження, закріплені Статутом, або регламентами, схваленими виконавчими органами організації.

Та за винятком Контрольно-ревізійної комісії та Комісії з етики і спірних питань, що обираються З'їздом і мають зазначені у Статуті компетенції, всі інші, що обираються Радою, позбавлені конкретних орієнтирів.

Чи не тому за понад двадцять років існування СУРу робота деяких комісій незамітна?

КОМІСІЯМ СУРУ ПОТРІБНО МАТИ ВЛАСНІ РЕГЛАМЕНТИ

Було б негечно і навіть несправедливо присікаться до роботи **Комісії з питань культури і книговидання** (остання зараз підкомісія); перша займалася і займається плануванням та координацією культурних заходів, а друга за останні роки опікувалася виданням десятків заголовків книг. І в них є місця для кращого – від планування до строгішого та цілеспрямованішого відбору дійств та видань (маю на увазі українську культурну спадщину у конкретному вимірі, видання історії українців Румунії, монографій наших сіл).

Вони діють, бо й ціль їхньої роботи – не загально-абстрактне поняття.

Не я, як журналіст, а шкільництво, наш учительський корпус, повинні би вимагати конкретних вислідів роботи **Комісії з питань освіти і науки**. Це одна з комісій, якій дуже необхідно мати якщо не власний регламент, то хоч би план роботи. Жаль, якби члени комісії, університетські кадри-україністи і відомі та шановані, компетентні викладачі не посприяли, як професіонали, відродженню і зміцненню освіти рідною мовою, якій бракує не тільки кваліфікованих учителів, бракує навіть і підручників!

Йдеться насамперед про стан освіти рідною мовою і про стан шкільних бібліотек, матеріально-технічне обладнання шкіл і дитсадків. Результати зроблених висновків могли би стати предметом обговорення учительських зібрань на повітовому і національному рівнях. Ще за часів головування покійного Степана Ткачука була мова про скликання з'їзду учительства, але все обмежилось добрим наміром. Зрештою, комісія

повинна би співробітничати з Міністерством освіти.

Мої замітки – це не повчання, вони ґрунтуються на контактах з багатьма педкадрами, особливо буковинськими, бо у Сучавщині освіта рідною мовою стикається з немалими труднощами.

Окремої уваги потребує конкретизація (включно регламентом) завдань **Комісії з соціальних, родинних і жіночих питань**, до якої входить і голова жіночої організації СУР.

Як на мене, то потенціальний простір діяльності комісії аж надто обширний, бо п'ятірці членів-жінок на чолі з енергійною Любою Горват нелегко би впоратися з вивченням соціальних проблем нашого населення, яких багато, переважно у гірських селах і присілках (на Мараморощині) в тульчанських, які в Дунайській дельті і в яких депопуляція стала загрозливим явищем через брак зайнятості молоді, яка шукає кращої долі далеко від рідного дому.

Хочу підкреслити, що про соціальний стан українського населення комісія може почерпнути конкретні дані з результатів останнього перепису населення, під час якого рецензори записали все, що стосується матеріального становища кожної сім'ї, віку, рівня освіти всіх її членів, професій, віросповідання, національності. Напевно ці дані можна одержати від місцевих органів влади (примарій), від повітових органів. Заразом можна би мати точну інформацію про число трудових мігрантів з рядів українського населення.

Але й Комісії з соціальних, родинних і жіночих питань необхідно мати регламент (план роботи) у міжз'їздовський період, опираючись особливо на жіноцтво, його сурівський актив, бо тільки членкиням комісії не справитися з великим обсягом проблем. Це розуміється, якщо, підтримана проводом СУР, комісія націлена на активність.

Регламенти, робочі плани і наміри сурівських комісій можна би надрукувати у нашій пресі для їх доповнення пропозиціями з боку сурівців і несурівців, яким не чужі проблеми нашого населення.

Наміром моїх міркувань є звернення уваги на ряд проблем, немало з них наболілих, які повинні бути на прицілі СУР і виявлені його комісіями, до яких обрано людей, котрі можуть робити корисну справу.

Михайло МИХАЙЛЮК

ЗА 20 РОКІВ УКРАЇНЦІВ ПОМЕНШАЛО НА ПОНАД 15 ТИСЯЧ

(Продовження з 5 стор.)

Курилюк. Він з гіркотою сказав, що у великій громаді Дарманешти, до якої належать чотири села (Дарманешти, Марицея, Калинешти-Єнаке і Мала Марицея) українцями записалися одиниці. А ті 5.700 українців належать насамперед Негостині, Балківцям і напевно гірським гуцульським селам. Та і тут не обійшлося без «пригод». Наприклад, один негостинський учитель-пенсіонер з поважної української сім'ї хвалився, що у дільниці, в якій він був рецензором, українців «не знайшлося!»

Не можу не відзначити послідовну національну свідомість марамороських українців – 31.200 чоловік, тимиських – 6000. У Карашсеверінському повіті українцями записалося 2.600 осіб, близько 1300 у Арадському і майже 1400 в Сатумарському. Кількасот українців є у Ботошанському повіті. На жаль, дуже мало

людей визнало себе українцями у Тульчанському повіті – тільки 1.300, тоді як липованів тут аж 11.000!

Все ж таки українці – третя за чисельністю національна меншина у Румунії після мадярів і циган-ромів, і це відрядний факт.

Та скільки ж українців є насправді? Важко сказати, бо все залежить від критеріїв, за якими визначаємо їх належність до нашої меншини: за генетичним коренем, володінням рідною мовою, самоусвідомленням свого походження? За останні два десятиріччя з різних нагод і різними людьми називалися різні цифри – від явно перевищених (сотні тисяч) до поміркованих, що помножували офіційні дані надвоє чи натрое. Я схильний вважати, що українців щонайменше удвічі більше, спираючись на те, що, наприклад, у Сучавщині є немало великих українських сіл, в яких люди ще говорять рідною мовою, співають українських пісень, визнають «приватно» свою

національність, та офіційно записуються румунами.

Тому нам би незле взяти приклад з липованів, які за допомогою церкви провели паралельний перепис російськомовного населення. Адже хто краще, ніж священники, знає вірників-прихожан, знає, яким «духом вони дихають?».

За допомогою місцевих організацій і церков такий перепис повинен би мати і СУР, аби знати де слід «натиснути» перед черговим переписом населення. А до того часу мусимо дотримуватися офіційних результатів, поданих Національним інститутом статистики.

Постскриптум. Після оголошення результатів перепису населення у румунській масмедіа виникли дебати про те, чому свою національність визнало лише трохи більше 600 тисяч циганів, коли насправді їх чисельність утричі більша. Навіть так званий циганський король Чоабе висловив своє розчарування тим, що його «піддані» масово зреклися свого роду-племени.

Незле було б, якби і на сурівському рівні провести опитування про причини, які призвели до зниження чисельності українців, особливо у Сучавщині і Тульчанському повіті.

БУТИ ЧИ НЕ БУТИ?

Писати? Нема нічого легшого: сів за столом, узяв папір і олівець та й пишеш. Так думають і кажуть деякі особи тоді, коли йде бесіда про писання, та, щоб переконати, навіть порівнюють писання із «складнішими» заняттями, наприклад, із шевством, кравецтвом, куховарством, а то навіть і з нянькою (бебі-сіттер) малих непосидючих дітей і.т.д.

Тому варто сказати: спробуйте взятися до писання і тоді самі переконаєтесь як то мається справа, легко чи тяжко це робити?

А щоб писати, то спочатку треба мати ідею, знайти якусь тему. Коли вже знайшов і рішився про що писати, думаєш і в яку категорію поставиш написане, бо то може бути щось серйозне, або гумористичне, щось дійсне, або вигадане, може бути навіть і «трафунком» – як це часто пише та запевняє нас пан Михайло Михайлюк. Але у зв'язку з цим скажу вам один секрет: найтяжче підібрати відповідний заголовок. Ось так, як, наприклад, вищеподаний «Бути чи не бути?», який наводить читача на думку про дилему Гамлета в одноіменній п'єсі Шекспіра. А від цього і постає логічне запитання про що можна написати порівняно з тією п'єсою, адже відомо, що то трагедія, а тут про що може бути мова? Над цим думав довго і я, поки все ж таки рішився так назвати те, що пишу, але запевняю вас, що це не трагедія, навпаки, та до цього висновку дійдете самі, коли прочитаєте.

Одного разу, користуючись вигодами мого пенсіонерського становища, лежав у ліжку та в думці філософствував про цей світ та про все, що діється довкола нас. Не знаю, коли задрімав і скільки спав, але пам'ятаю сон, в якому я був головним персонажем...

...Отож, все нібито діялося в однім великім місті, де відбувалася важлива культурна подія, на яку був і я запрошений. Все там відбувалося дуже гарно, присутні були щасливі, що мали нагоду бачити прекрасний спектакль, у якому брали участь не лишень місцеві артисти, а і митці з України. І щоб ця подія запам'яталась, помимо душевного задоволення, гості були запрошені до показного ресторану, щоб і там при спільній вечері завершити приємні, незабутні враження того дня.

Добре освітлений ресторан, і вже знадвору приємні запахи добірних страв обіцяли, що там гості проведуть незабутні моменти. Як то годиться у шикарних ресторанах, при вході зустрів чоловік, який усмішкою і ласкавими словами вітав тих, що заходили.

Прийшла і мені черга зайти але, несподівано, той чоловік зупинив мене. Оглянувши мене з ніг до голови, сказав, що до ресторану мають право заходити тільки запрошені особи. І хоч я запевнив, що також належу до запрошених, спочатку не повірив, а переконався і впустив до середини тільки після того як одна сучасна «свекруха» побачила, що діється і підтвердила, що «цей пан з нами, він також запрошений». Таким чином, опинився і я в ресторані. Роздягнувся і направився до одного стола, коло якого ще було кілька вільних місць. Коли вже хотів сісти, переді мною появився знову той самий чоловік, котрий зупинив мене при вході, та сказав, щоб я пішов до іншого, дальшого стола, за яким сиділо тільки двоє молодих осіб, дівчина і хлопець. Довший час до нашого стола не сідав ніхто, але до кінця все ж таки зайнялися всі місця. Більшість тих, що знаходилися при наших столах, були чоловіки самі, але було і кілька подружніх пар. Кельнери почали подавати страви і напитки, і в скорім часі у залі запанувала весела атмосфера, так що я забув «інцидент», який відбувся при вході. Але між двома стравми я запримітив здивовано, що всі чоловіки, присутні при столі, мали щось спільного – а саме те, що всі були у светрах і... не мали краваток! Тоді я збагнув, що всі ці чоловіки, включно і я, були одягнені приблизно однаково... Пізніше дізнався, що при наших столах сиділи шофери машин, які привезли гостей, ще кілька інших осіб, але навіть і прімар з дружиною з одного близького села.

Приємна атмосфера, веселість, які там панували, спричинилися до того, що всі вищезгадані «подробіці» я випустив з ока, хоч, правду сказавши, в моїй душі залишили, так би мовити, неприємне враження.

З цим враженням я і пробудився, і маючи у пам'яті перебути



Ярема Онищук між двома україночками

«пригоди», подумав, що такий «трафунок» повчальний і що варто про це написати. Отож це і зробив, а до заголовка можна ще додати одне слово і написати так: «Бути чи не бути при краватці?»

На закінчення, адже обов'язково мусить бути і таке, хочу нагадати звісну народну мудрість, що «одяг робить людину», а це (хоч деякі заперечують) правда і в цьому переконався і я, а те, що я тут розповів, щоб ви знали, насправді був не сон, а, на жаль, був правдивий випадок. А коли і де відбувся, то не має значення. Головне те, що відтоді у подібних ситуаціях я стараюся бути одягненим у костюмі, у білій сорочці і обов'язково з краваткою, незалежно від погоди або пори року. Хоч, насправді, я себе почуваю ліпше тоді, коли одягнений по-спортивному, у светрі, в якому почуваюся зручніше.

У зв'язку з моїм рішенням часом бути одягненим «як люди», найбільше задоволена моя дружина, яка завжди робить зауваження щодо мого одягу, настоюючи, коли беремо участь у важливих, урочистих подіях, щоб я був у костюмі і обов'язково з краваткою.

У цій справі дружина перемогла, а я самокритично змушений признати, що вона має цілковиту рацію та раджу й іншим чоловікам, головню жонатим, заради спокою у сімейнім житті одягатись елегантно не лишень тоді, коли, наприклад, женяться. Не треба забувати, що все ж таки «Одяг робить людину».

Ярема ОНИЩУК

Вибори

В одній сім'ї перед виборами в організації говорить жінка до чоловіка:

– Хоч би ти, чоловіче, виступив на виборах та покритикував голову.

– Не вмію я, жінко, виступати, поганий з мене критик.

– А ти навчись. Іди на город, де капуста росте, і уяви собі, що то люди сидять перед тобою. Виступиш кілька разів перед капустою, а потім на зборах перед людьми зможеш.

Чоловік так і зробив. Виступив на городі перед капустою, та вже так критикував голову і усіх членів комітету, що аж гай шумів.

Діждались вони виборів. Виходить чоловік на трибуну, відкашлявся, а жінка радіє, думає:

«Зараз розкритикує всіх у пух і прах», – і підморгує йому: не бійсь.

– Шановні присутні! – почав чоловік і знову відкашлявся, потім ще раз: – Шановні присутні!

А жінка підморгує: говори, говори, не бійся.

А той, як побачив багато людей у залі, розгубився так, що і в горлі йому пересохло, і слова сказати не може. Подивився на жінку та й каже з трибуни:

– Це тобі, жінко, на капусту, а живі люди!

Махнув рукою і зійшов з трибуни.

Микола КОРНИЦАН

Постійне «... дружнєє посланіє»

Коли хтось каже, що любить Шевченка, а не перечитує його, той не правдомовець.

... І знову березень стукає настійливо об хрустальні вітралії весни. Жваві промінці все більш сміливого сонця викривають безперестанно простягнуті рученята-пелюстки хоробрих білосніжників, щоб дружньо обнятись во тайні весняного відродження.

Оживає світло – оживає земля і все земне! Ось в чому істина відродження!

Світло!

Чи не першими Божими словами при наведенні порядку в хаосі були: «**Хай буде світло!**» «**І побачив Бог світло, що воно добре та й відділив Бог світло від темряви**» - говорить далі Святе Письмо.

Відвідує мудрого Діогена, котрий задля простоти життя мешкав у невеликій бочці, доблесний Олександр Македонський, вихованець філософа Аристотеля, сказав:

– Вислови будь-яке бажання і я тобі виповню його!

– Відійди вбік, будь ласка, ти заступаєш світло! – відповів дивний цинік.

До речі, Олександр Македонський, говорять історики, в години відпочинку ставив завжди під свою подушку меч та «Іліаду» Гомера. Він вважав військове знаряддя та книжку (духовне знаряддя) рівнозначними видами зброї...

А що кладемо сьогодні ми, українці, під подушку? ...

Часто-густо чую або читаю з якоюсь скептичною, пробачте, гордістю: «У хаті справжнього українця на столі стоять дві книги – Біблія та Кобзар!»

І чую десь в глибині душі: «Прости, Боже, грішному, але скажи: Хай буде так!»

І будуть Біблія та «Кобзар!» І буде світло душі, і буде світло духу!

Що Біблія це світло душі, і не тільки, – незаперечна істина! А «Кобзар»? Є світлом духу шевченківське письмо? Виправдаються атрибути «Праведний», «Пророк», надані Шевченку?

Просто і прямо відповісти на такий словопад запитань – це принаймні ризик...

Тоді заглянемо в початки ... В яких історично-культурних реаліях появляється Шевченко? Це часи української бездержавності, часи заборони української мови та друкування українського слова, часи руйнування української еліти як ззовні, так із внутрі, часи неперестанних чорних рад...

А понад все чувся тільки «плач Ярославни» і «скрегіт зубів» поневоленого, знедоленого, позбиткованого українського люду... І над цим історично-культурним

хаосом з ласки Божої почувся голос: Хай буде Шевченко! І був Шевченко, і відділилась в ньому воля від кріпацтва, і засіяло світло над ним, і став він палко горіти тим світлом, і навіть не помітив, що він еси світло!

І стало це світло вести українців до пізнання ... Бо «**у пізнанні – стриманість, у стриманості терпеливість, у терпеливості побожність, у побожності братолюбство ...**» (Друге послання Ап. Петра, 1).

Між 1843 та 1845 роками Шевченко подорожує по Україні і бачить жахливу життєву правду свого народу. Бачить рідне село, рідних братів і сестру, знівечене життя побратимів і все це катує йому душу. І так, 14 грудня 1845 року, подібно праведним апостолам, звертається до української рідні таким заклик-благанням: «**І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє**». З перших рядків після заголовка поет створює притаманну його поезії картину безперервної пульсації часу, висуваючи на перший план образ ліричного Я в іпостасі вічного кобзаря:

*«І смеркає, і світає,
День Божий минає,
І знову люд потомлений
І все спочиває.
Тільки я, мов окаянний,
І день і ніч плачу
На розпуттях велелюдних ...»*

Іншими словами, поет ставить на сторожі потомленого люду свій глибинний, душевний плач. Чому ридає душа поета? ... Чи тому, що його побратими «**Кайданами міняються, / Правдою торгують, / І Господа зневажають, / Людей запрягають, / В тяжкі ярма**», чи тому, що «**Орють лихо, / Лихом засивають**», чи тому, що знову деруть шкіру «**З братів незрящих, гречкосіїв**», чи, може, тому, що пруться на чужині шукати «**доброто добра, / Добра святого. Волі! Волі!**», або тому, що декотрі дурять дітей своїх «**Що вони на світі! На те тільки щоб панувать?..**» Певно, що і тому! Але за такі гріхи обов'язково буде їм відплата. Во ім'я верховної гармонії життя та історії:



*«Схаменіться! Будьте люде,
Бо лихо вам буде.
Розкуються незабаром
Заковані люде,
Настане суд, заговорять
І Дніпро, і гори!
І потече сторіками
Кров у синє море
Дітей ваших ...»*

Душа поета болить до плачу ще й тим, що його «живі» побратими наслідують погані діла «мертвих» побратимів та чваняться тим, що добре ходить в ярмі: «**Ще лучше як батьки ходили**», і ще тим, що «**... братство/ віру заступило, / Що Синопом, Трапезондом / Галушки варило**», або і тим, що «**... на Січі мудрий німець / Картопельку садить...**», і тому з гіркою усмішкою додає: «**Так от як кров свою лили / Батьки за Москву і Варшаву, / І вам, синам, передали / Свої кайдани, свою славу!**»

І коли здавалося, що із цього братнього страждання, з цієї життєвої темряви, з цієї суспільної вонючої мочари немає спасіння, Шевченко креснув світлом виходу:

*«Не дуріте самі себе,
Учітесь, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь..»*

«Не дуріте самі себе!» – чи це не те саме, що на дельфському оракулі: «Пізнай самого себе!»? Те саме і ще більше! Хто починає життя з пізнання самого себе, той вибрав правильну путь, а хто починає із само-

Євсебій ФРАСИНЮК
Негостина, 12.02.2012.

(Закінчення на 9 стор.)

побратимам...

обдурення, тому зовсім виходу немає. «Якби ви вчилися так, як треба,/ То й мудрість би була своя» - з оптимістичним бодем зауважує поет.

Як то треба вчитися?... – А так: по-перше, навчіться «І по своєму глаголить», по-друге, не чекайте «Як німець покаже/ Та до того й історію/ Нашу нам розкаже», і уважно «Прочитайте знову/ Тую славу. Та читайте/ Од слова до слова,/ Не минайте ані титли,/ Ніже тії коми,/ Все розберіть... та й спитайте/ Тоді себе: що ми?.../ Чиї сини? Яких батьків?! Ким? За що закуті?...», а потім «Щоб не сонним снились/ Всі неправди, щоб розкрились/ Високі могили/ Перед вашими очима,/ Щоб ви розпитали/ Мучеників, кого, коли,/ За що розпинали!». А вже потім і не зашкодить якщо «І Коллара читаєте/ З усієї сили,/ І Шафарика, і Ганка»... Часто чужий або неправду скаже: «Ви моголи./ Моголи! Моголи!/ Золотого Тамерлана/ Онучата голі», або хоч розсмішить: «Ви слав'яне./ Слав'яне! Слав'яне!/ Славних прадідів великих/ Правнуки погані!» ...

Історія це «поема вольного народу», в якій є і зрадники, і герої: «У нас Брути! І Коклеси!», але найважливішою в ній завжди була сила відділити кукіль від зерна, або світло від темряви! І тому на історичних

розпуттях України загорів маяк Кобзар. Щось ... непереконаливо? Тоді, скажіть, будь ласка, що стоїть в основі всіх людських здобутків?... На мою думку, всі надбання нашої цивілізації здійснились між двома координатами: мудро задумано (сказано) та мудро зроблено! Аристотель твердив, що верховна мудрість є достатньою собі, вона творить сама себе, тобто верховна мудрість творить мудрість!

Списуючи Сковороду ще змалку, Шевченко вже підняв голівку до мудрості, в петербурзькій Академії він живиться полум'ям мудрості, опісля стає її вогнищем.

Всевишній нагороджує його, як мученика світла, силою мудрого слова, а він, в свою чергу, дарує побратимам своє «... дружнєє посланіє», а в цілому – «Кобзар»! Епіграфом свого послання поет поставив слова Йоана Богослова: «Коли хтось каже: «Я люблю Бога, а ненавидить брата свого, той не правдомовець» (Перше послання, 4 – 20). Якщо ми згодні з тим, що правда є тоді, коли з'єднуються початок і кінець, альфа та омега, тоді зрозуміємо суть фінальної мольби-благання поета:

*«Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!»*

Шевченківське братолюбство, натхненне звісним біблійним братолюбством, це «македонський меч», якого геніальний Кобзар кладе у голови своїх побратимів. Братоєднання та своя мудрість – ось сила, спроможна творити час, в якому:

*«І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній
Тихо засіяє ...»*

Видатний російський письменник Ф.М. Достоєвський відмічає в своєму романі «Ідіот» устами персонажа Іпполіта, що «в будь-якій людській відкритті чи ідеї завжди залишається щось неможливе передати іншим людям; хоч писав би цілі томи, завжди залишається щось таке, що не може вийти із людського черепа».

Брати мої, «живі» і «ненароджені», Ви, мудрі лицарі слова, що не вспів поет висловити, що не вспіло вийти із Шевченкового черепа? Скажіть, благаю Вас!...

Він «мучився колись», я мучусь тепер, читаю і перечитую «Кобзаря», і кресне березневе світло, і я тягнуся знову до нього, бо знову чую якийсь вабний клич: «Українці-і-і!.. Світло!.. Беріть світло!...»

З ШЕВЧЕНКОМ

*Не руште мене в цій годині,
Дивіться, я щастям палаю.
Дивіться, і вчора, і нині
З Шевченком щораз розмовляю.*

*Яка наша світла розмова,
Такої віки требе ждати:
Спієуча, українська, чудова,
Як пісня любима, як мати.*

*Не треба мені, не бажаю
Багатства й від рідного ненька.
Щасливий же я і все маю,
Бо слухаю голос Шевченка.*

*Його я почує в Негостині
Й змужнів з його словом спієучим.
Ожив, як криниця в пустині,
Навколо все стало квітучим.*

*Хто з вас із Шевченком в затишку
Буде, як з святим, розмовляти,
Той буде, як Божую Книжку,
Його безкінечно шукати.*

ТИ ЧУЄШ?

*Ти чуєш як кобза прекрасно гуде,
Як струни її яскравіють?
Шевченко її українцям несе,
Вони нею горе розвіють.*

*А горя немало в народі було,
Степи і гаї гомоніли.
Безправ'я, свавілля душило, пекло,
Пускало отруєні стріли.*

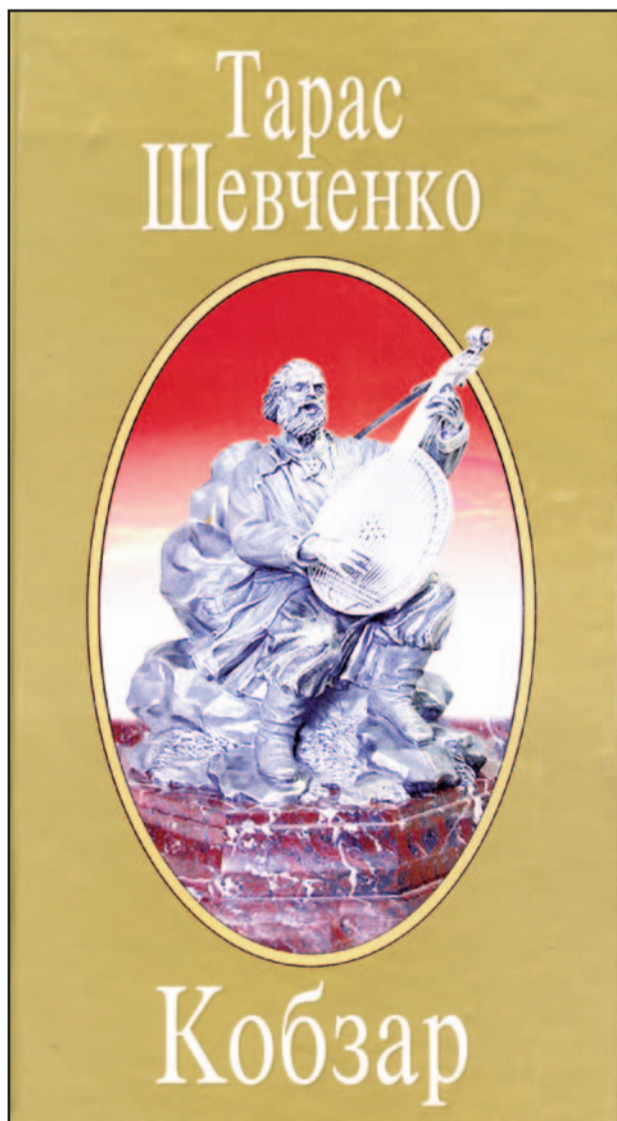
*Загойти рани Шевченко волів,
Щоб стогін український спинити.
Упавших від болю він палко хотів
Підняти, їх дух підкріпити.*

*Ніхто зупинити Шевченка не зміг,
Як грому небесного рокіт.
Хоч кат його слово душив і стеріг,
В засланні важким і жорстокім.*

*Хоч мучили душу невтішні думки
І ночі безсонням карали,
Тарас не здавався, із мук плів вінки
Усім, що в неволі страждали.*

*І промені сяйні цих віщих вінків
Народ підневільний кріпили.
Родили безстрашних і мужніх борців,
Які Україну любили.*

Михайло ВОЛОЩУК



ДАРМАНЕШТСЬКІ ПАРЛАМЕНТАРІЇ У ТРЬОХ СТОЛІТТЯХ

Повернемося до далекого 1848 року. Тоді відбулися вибори до Віденського Парламенту, і там електорами депутатом був обраний селянин з села Дарманешти (Гатна) Іван Долинчук, який дістав 59 голосів з 74.

Робота депутата Івана Долинчука у Віденському Парламенті була дуже активна. У документах часу зазначено, що депутати від Буковини (Юрій Тиміш, Михайло Боднар, Іван Долинчук, Василь Магош та Антон Карл) мали багато інтерпеляцій, висували пропозиції щодо звільнення селян з кріпацтва, вимагали, щоби петиції перекладалися і на румунську мову, щоби селяни користувалися безплатно соляними джерелами для своїх потреб.

Підтримуючи вимоги селян, бо і сам був селянином, Іван Долинчук адресував листа буковинському селянству, обвинувачуючи тих депутатів, які не підтримували ці вимоги, що вони «у платні» землевласників, котрі хочуть зробити їх своїми рабами.

Все це відбувається у ХІХ-му столітті.

Після 142 років, а саме 1990 року, тобто у ХХ-му столітті, Степан Ткачук, уродженець села Данила, що належить до громади Дарманешти, став депутатом Парламенту Румунії від Союзу Українців Румунії. Був депутатом до 1996 року, а після нього парламентарієм від СУРу став син села Марицеї тієї ж громади Вікентій Николайчук (1997-2000).

У першій Парламенті ХХІ-го століття депутатом знову став Степан Ткачук.

Це означає, що в трьох століттях (ХІХ, ХХ і ХХІ) парламентаріями від українців були уродженці Дарманештської громади.

Під час депутатства Степана Ткачука, нині покійного, і Вікентія Николайчука в багатьох сучасних селах було відновлено викладання української мови не без допомоги покійного викладача Юрія Лукана та Іллі Кваснюка.

На Мараморощині відкрився у Сігеті український ліцей імені Тараса Шевченка, почалося викладання української мови в ліцеях ім. Міхая Емінеску в Сучаві та ім. Лацку Воде в Сереті. У Сучавському університеті ім. Штефана Великого працює українська секція. Є українські передачі по Яському радіомовленню.

Нагадаємо, що парламентарій Вікентій Николайчук мав парламентські бюро у своєму рідному селі, у Сучаві, Радівцях і Сігеті.

Треба сказати правду: Степан Ткачук і Вікентій Николайчук багато допомогли українцям Буковини, переважно у культурно-освітній ділянці. Вони підтримували фестиваль «Співжиття», який був започаткований у Марицеї, де відбулося вісім його випусків.

На жаль, депутати Степан Ткачук (він був і головою СУРу) та Вікентій Николайчук не зуміли згуртувати Українців Буковини і цілої Румунії. Спочатку відколовся ДСУР, появилися рутенці та гуцули (може появляться й інші «неукраїнці?»).

Цього року у Румунії відбудуться парламентські вибори, тож українці повинні би голосувати за свого кандидата, а не за «щедрих» кандидатів від різних партій.

Закінчу так: пробудіться, українці, хоча раз у чотири роки. Щодо перепису населення. У наступному числі «Українського вісника» напишу статтю під таким, мабуть, заголовком: «Чому я почав вивчати турецьку мову».

Микола КУРИЛЮК

Транскордонне співробітництво

ЧЕРНА І МІКУЛА ПОДРУЖИЛИСЯ

Наші села Хижа, Черна, Новоселиця, Гудя, Сасово, Дюла та Холмовець межують із сусідньою Румунією. Невичерпні культурні та духовні зв'язки з прикордонними селами-сусідами ми маємо здавна, бо був час, коли майже всі вони входили до складу Угочанського комітату. Та на початку ХХ століття після І-ої світової війни цю територію було розділено між Чехословаччиною та Румунією. По два боки кордону опинилося село Хижа. У результаті такого поділу значна частина етнічних українців опинилися за межами своєї батьківщини, така ж доля спіткала і румунів. Та все ж люди знаходять рідних і спілкуються з ними. А згадаймо 90-ті роки минулого століття, коли в Румунії було повалено режим Чаушеску, а у нас трохи пізніше – проголошено Незалежність. Тоді хвиля добросусідства торкнулася кожного громадянина обох держав, адже родичі та друзі мали змогу їздити один до одного чи не щодня. У Хижі було відкрито стаціонарний пункт спрощеного перетину кордону. На жаль, цьому проекту не судилося довго жити: у 2003 році повеневі води знесли міст на пропускному пункті «Хижа» і його роботу було припинено. Знову родичі опинилися по різні боки кордону. Щоб поїхати на похорон або весілля до рідних необхідно долати більше сотні кілометрів в обхід існуючого пункту пропуску. А скільки клопоту завдає оформлення візи, ціна якої для простого народу не завжди доступна? Виникає питання: чому ми такі щирі і відкриваємо свої кордони, а для нас Європа створює перешкоди? Щось недоопрацьовують наші дипломати. Та й на рівні району і області нехтують транскордонним співробітництвом, адже за стільки років не спромоглися відремонтувати місток на спрощеному переході кордону «Хижа», тим паче, що румунська сторона прагне так само вирішити це питання позитивно.

Нещодавно делегація із сусіднього сеа Тарна Маре на чолі із Монікою Собіус відвідала Черну, Новоселицю та Хижу. Це була перша офіційна зустріч низових органів самоуправління після 1945 року. Гості відвідали соціальні заклади наших сіл, були присутні на фестивалях «Чернянська начанка» та «Волоські страви». У ході цих зустрічей голови територіальних громад знайшли багато спільних проблем, які необхідно вирішити найближчим часом. Також було домовлено про підписання угоди про партнерські зв'язки у рамках транскордонного співробітництва. А невдовзі у наші села приїхали представники Союзу українців Румунії та науковці повітового музею Сату Маре. Зокрема, голова цієї громадської організації Михайло Мачока домовився про надання допомоги у написанні спільних проектів, що фінансуються Європейським Союзом. За допомогою таких грантів румунські села вирішили багато своїх проблем. Найближчим часом Союз українців Румунії бажає встановити дружні взаємовідносини з 10 селами нашого району. Головне, на чому наголошували сусіди, – відновити роботу пункту перетину кордону у Хижі, а згодом побудувати тут сучасний перехід, який буде відповідати європейським стандартам. Румуни вже працюють у цьому напрямку, та кроків назустріч з боку нашої влади покищо не видно. А так хочеться, щоб від слів ми перейшли до справи зближення наших народів.

Також ми підписали угоду про партнерські стосунки з українським селом у Румунії – Мікула.

Василь ІВАШКО,
Чернянський сільський голова

Михайло ТРАЙСТА

*«Матусю, не гнівайтесь на мене,
Що я додому знову не прийшов,
Що у моїх скрутних та довгих мандрах
Ще й досі молододі не знайшов...»*

Степан ТКАЧУК

– А куди, небого з Богом, Одо'? – запитала її Марія з Потока. Хоча добре знала куди прямує і що відповідь їй Одотя Бережнякова, яка зупинилась біля її хвіртки весела-превесела, тримаючи уквітчану крисаню.

– Та ще ня, Марі', питай куди йду?.. Ха-ха-ха!.. Куди йдуть всі люди – на свадьбу до Дьордія Балимби! Прийде і Гриць, бо великі цімбори, а я, ади, йому крисаню вкосичала... Дасть Бог і Гриць скоро женитися буде!.. Я таку свадьбу йому справлю, що аж!.. Прийдете і ви на свадьбу!..

– Господи змилуйся над нею! – перехрестилась Марія.

– Мені розказувала моя баба, хай буде прощена! – озвалася з-поза плота Гафія, – що давно у Верхнянці були два дуже собі добрі цімбори, уросли уворосі, честовалися й любилися. І пообіцяли собі, що котрий буде женитися, то другий буде йому кумити. А як умре якийсь? Та один з них залявся, що він буде й мертвий кумити. І вмер той, що дав клятву. А другий у два годи після того женився. В молододі був кум, а в нього не було. Побіг він на кодришур та й мовить над гробом цімбора: «Цімбо', я женюся, ходи кумити!». І мертвий вийшов з гроба і прийшов на свадьбу... Так би ви знали, Марі!

– Боже сохрани всіх християн від лихого! – знову перехрестилась Марія.

* * *

Ще у понеділок Дьорді Балимба зі своїм дружбаю Василем Корчаном зайшли до Бережняків запрошувати на свадьбу. Надіялися, що знайдуть вуйку Олексу вдома, або бодай малого Андрійка, а то... знайшли тітку Одотю саму. Що мали робити?.. Почали запрошувати:

*«Просила вас мама тай няньо,
тай ми вас файно просимо,
бесте були такі ласкаві –
прийти у четвер на свадьбу...»*

– Най буде Бог ласкавий, Дьордіку! Пуйдемо, пуйдемо! І Гриць пуйде, бо ви цімбори, а я йому крисаню вкосичаю... Дасть Бог і Гриць скоро оженився... Я таку свадьбу йому справлю, що аж!.. Прийдете і ви на свадьбу?!..

В молодих тільки мороз поліз спиною. І що могли їй відповісти?..

* * *

– Подивіться лиш, який цей світ дивний та перекручений, – два цімбори мав Дьорді, як рідні брати, і ні оден з них не зміг дружбити на його свадьбі! – з досадою промовив старий Лева.

– Та Григорій Бережняк... Хай 'му Бог отпу- стить! А Ілько Поточанин не буде ні на своєю свадьбі чупитати, – добавив Іван Лопух.

– Дивіться лиш на Митриху!.. Ха-ха-ха!.. На ниві та в полі ніби прихрамує, а в данци... – перевів Лева бесіду.

– Коби-х така до кужелі, як у данци!.. – посміхнувся Лопух.

А Митриха собі «чупі-чуп, чупі-чуп», а ще й заспівала:

ВЕСЕЛА-ПРЕВЕСЕЛА, ТРИМАЮЧИ УКВІТЧАНУ КРИСАНЮ...

(Уривки з роману)

*«Ой по плаю білі вівці,
По плаю, по плаю.
А я спала з музикантом,
Бігме ся не таю.»*

*А я спала з музикантом —
Захопили зорі.
Та я втекла у долину,
А музика д'горі...»*

– Одотя йде! Бережнякова Одотя йде!..
– О Господи! Навіщо вона?..
– Крисаню закосичену несе!..
– Бізуно, Григорійову!..
– Щоб не дай Бог не накликала якесь лихо!..
– Лишіть пусте говорити, посадить її за стіл і поженить дітей за Олексою...

* * *

– Ха-ха-ха!.. А Гриць зараз прийде! Зараз, Дьордіку, лиш пішов напувати коней, кулько го не видно... Ха-ха-ха!.. А я ще погарчик уп'ю, Дьордіку. Ха-ха-ха!..
– Бідолашка Одотя!..
– Та беріть з-перед неї пляшку, бо й так...
– І скільки їй треба – погарчик-два?..
– Абесте жили, файні гості! Та прийшли й до нас на свадьбу, бо, дасть Бог, і Гриць скоро оженився... Я таку свадьбу йому справлю, що аж!.. Прийдете і ви на свадьбу?!..

*«Погарчику кришталевий,
Іму тя за ушко.
Та з ким би сей поклонити?..
Здоров, файна душко!..»*

* * *

– Ходи, Одотько, ходи додому!
– Айбо на свадьбі так весело, так весело... я хочу горівки, Оле'!
– Ходи додому, в нас є горівки, Одо'...
– Дасть Бог і Гриць скоро оженився... Я таку свадьбу йому справлю, що аж!..
Справимо йому, Оле', ні?..
– Справимо, Одотько, справимо, тільки ходи додому! – вів її за руку, а вона йшла весела-превесела, тримаючи уквітчану крисаню...

СВІЧКОВИМ ПОЛУМ'ЯМ ЦВИНТАР РОЗЦВІВ...

*«На цвинтарі
Трави тліють
Жовтим струпом.
Понад ними
Жахи-тіні –
Круки, круки...»*

Михайло МИХАЙЛЮК

(Пам'ятна Субота 1945 р.)

Свічковим полум'ям цвинтар розцвів...
Світлим крилом понад селом розпростерся...
Невимовною радістю запалав, засвітився...

Шепітливою молитвою за упокій душ помо- лився...

Довгими тінями через хрести й гроби злих духів проганяв...

Мерців подихом вітру з могил випускав... На свято запрошував, низько перед ними кланявся, темну шапку скидав...

А вони?.. Вони птахом понад селом літали... на червону калину сідали... сивою зозулею про свою смерть кували...

А живі?.. Живі над могилами стояли... Воскові свічки зажигали... Тихим словом мертвих споми- нали...

«Господи, прийми мого Івана в Царство Твоє!..»

«Вже три роки, як без тебе, Анничко, бідую!..»

«Ой, Васильку, мій голубчику, як ти з сирію землею оженився!..»

«Ой, Юлинонько, доненько-зозуленько, як ти зі світу заховалася!..»

«Ой, мамко рідненька, голубонько-сивенька, як важко без тебе на світі жити!..»

«Йой, няньку рідненький, голубе сизий, доброю порадою вже мене не порадиш!..»

А тих, що на війні... тих, що без прощ і свічок?..

В них ні могили, ні хреста... тільки материн-ські сльози... і телеграми з воєнною печаткою, що смерть сповіщають: «Той і той, такий і такий, полягли героїчною смертю за визволення на- родів з-під фашистського ярма...»

* * *

*«При каноні стояв
І фурт-фурт ладував.
Перша куля летіла,
Праве вухо відтяла.»*

*Друга куля летіла,
Ліве вухо відтяла.
А він все ще стояв
І фурт-фурт ладував...»*

– Ану, лиш подивіться, який файний кодришур! – перервав Ілько Петренко стрілецьку пісню, бо коли зустрічався з добровольцями в корчмі, то тільки й знав: «Ану, хлопці, заспіваймо стрілецької!..»

– Світиться, як Будапешт! – додав Михайло Реті.

– Бійтесь бога, хлопці, та де кодришур може бути файним?.. – перехрестився Петро Маріїн.

Всі люди глипнули крізь вікно корчми на розцвілій свічковим полум'ям цвинтар. На мить в корчмі запанувала тиша.

– Вуйку Петре, у вас є свічки? – запитав Николай Чурсі.

– Є, Николайку, є!

– Ану, давайте всі сюда, запалимо за тих, що не повернулися з фронту.

– Господи! Та ви йдіть на кодришур, хлопці! – перелякався корчмар.

– Ні, тут запалимо їх і тут вип'ємо за їхні душі! – твердо сказав Николай.

Через хвилину на кожному столі горіли по тричотири свічки, а добровольці випивали за погиблих бойових товаришів. Випивали і співали:

*«Третя куля летіла, Йому носа відтяла, А він все ще стояв і фурт-фурт ладував.
Чверта куля летіла, Праву руку відтяла, А він все ще стояв і фурт-фурт ладував...»*

Пісня, разом з душею, виривалася з їхніх грудей і летіла нічним птахом понад селом, понад народом, який повертався з цвинтаря, понад могилами і хрестами.

Добровольці пили! За душу погиблих пили... Пили і співали, горе в піснях виливали...

А там... там на горбі серед села...

Свічковим полум'ям цвинтар розцвів...

20 РОКІВ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ РУМУНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ

Україна посідає важливе місце у зовнішньополітичних відносинах Румунії. Це зумовлено багатьма факторами, насамперед спільним кордоном, різними можливостями стосовно налагодження взаємовигідної співпраці. Істотне значення для двосторонніх відносин має і те, що в Румунії за офіційними даними проживає майже 52 тис. українців.

Компактно етнічні українці проживають в Мараморощині (понад 32 тис.), Південній Буковині (понад 6,3 тис.), Банаті (понад 8,5 тис.) і Добруджі (приблизно 1,5 тис.). В Мараморощині і Південній Буковині українці є автохтонним населенням, вони завжди проживали анклавами у переважно румунському середовищі. Українці Добруджі є нащадками запорізьких козаків, які переселились наприкінці XVIII століття з Запорізької Січі в дельту Дунаю і заснували Задунайську Січ. У Банаті українці з'явилися на рубежі XIX-XX століть внаслідок процесу трудової міграції населення з території Західної України, а також у результаті переселення в цей регіон у післявоєнні роки українців з Мараморощини (вони заселяли населені пункти, в яких раніше компактно проживали німці, які масово емігрували до ФРН).

У Румунії діє Союз українців Румунії (СУР), заснований у грудні 1989 року.

Союз Українців Румунії – організація етнічного профілю, неурядова і неприбуткова, із статусом юридичної особи, отриманим на основі Закону № 246/2005, з повною автономією, яка розгортає свою діяльність згідно з положеннями Конституції та чинним законодавством Румунії, Статуту, а також передбаченнями міжнародних документів, що стосуються прав національних меншин.

Союз Українців Румунії як представницька парламентська організація української громади входить до складу Ради національних меншин Румунії і своїми часописами – до Товариства преси національних меншин Румунії.

Союз Українців Румунії є членом Світового Конгресу Українців (СКУ), Європейського Конгресу Українців (ЕКУ), Української Всесвітньої Координаційної Ради (УВКР), Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

Голова СУР є членом Президії ЕКУ і УВКР.

Румунія визнала незалежність України 8 січня 1992 р., а вже 2 лютого було встановлено дипломатичні відносини; 2 червня 1997 р. підписано Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною і Румунією, робота над яким продовжувалась тривалий час і підписанню якого передувало 11 двосторонніх консультацій.

Між Румунією та Україною існують взаємні співвідносини.

24 вересня 1992 року було засновано Посольство України в Румунії, а у грудні 2001 року було відкрито Генеральне консульство України у Сучаві.

Одразу після встановлення дипломатичних відносин Генеральне консульство Румунії в Києві було трансформовано у Посольство Румунії в Україні.

У Чернівцях та Одесі функціонують Генеральні консульства Румунії.

Румунія розвиває різнобічні відносини добросусідства з Україною як на двосторонньому рівні, так і в рамках міжнародних та регіональних структур.

Окрім традиційних пунктів, притаманних договорам такого рівня, базовий договір містив і специфічні пункти. Так, країни підтвердили «непорушний існуючий кордон між Україною і Румунією», зобов'язалися утримуватись від будь-яких територіальних претензій. Румунія домоглась протекції для національних меншин (румунів) в Україні, зокрема внаслідок створення «єврорегіонів».

Інтерес до послідовної підтримки та висхідного розвитку румунсько-українського діалогу засвідчується невичерпними історичними культурними та духовними зв'язками.

Схожість стратегічних орієнтирів складають підґрунтя розбудови і зміцнення двосторонніх відносин між Румунією і Україною.

Розвиток та удосконалення потенціалу геостратегічного,



Тимчасовий повірений у справах України в Румунії В. Котик, академік Р. Теодореску, Радник Президента Румунії Юліян Фота та доктор історичних наук А. Чорояну.

торговельно-економічного, людського і культурного румунсько-українського конструктивного та добросусідського співробітництва є фундаментальним чинником забезпечення та зміцнення стабільності, безпеки та співпраці у Європі на основі європейських демократичних цінностей.

Базовий політичний договір дав поштовх до посилення контактів. Здійснилися політичні контакти та відбулися візити на рівні глав держав.

Так, 2 червня 1997 року Президент України Леонід Кучма здійснив офіційний візит до Румунії, під час якого був підписаний Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією.

27-28 травня 1999 року Президент Румунії Еміл Константінеску відвідав з офіційним візитом Україну, міста Київ та Чернівці.

Президент Румунії Йон Ілієску здійснив 17-19 вересня 2002 року офіційний візит до України, де відвідав міста Київ та Одесу, а також 17 червня 2003 року здійснив робочий візит до України, у місто Чернівці, в рамках якого було підписано Договір між Україною та Румунією про режим українсько-румунського державного кордону, співробітництво та взаємну допомогу з прикордонних питань.

Президент Румунії Траян Бесеску здійснив офіційний візит до України 3 лютого 2006, а 15 січня 2007 року Президент Румунії та Президент України Віктор Ющенко зустрілися у місті Сігету Мармацієй на пункті переходу через Тису. Причиною було урочисте відкриття новозбудованого мосту, який з'єднав румунський і український береги на пункті пропуску «Сігету Мармацієй - Солотвино». В делегації брав участь і голова СУР, депутат від української меншини Степан Бучута.

Договірно-правова база румунсько-українських відносин охоплює багато договорів, угод та конвенцій, які врегульовують двосторонні та багатосторонні зв'язки між Румунією та Україною у політичному, торговельно-економічному, науково-культурному, гуманітарному плані та інших галузях співробітництва.

Було створено декілька спільних комісій:

Міжурядова Консультативна Рада з питань торговельно-економічного співробітництва.

Змішана українсько-румунська Міжурядова Комісія з питань забезпечення прав осіб, які належать до національних меншин, мішана комісія по справах виховання для меншин.

Також відбувається прикордонне та транскордонне співробітництво між Румунією та Україною.

Єврорегіон «Нижній Дунай», до якого увійшли Одеська область (Україна), повіти Бреїла, Галац, Тульча (Румунія) та повіт Кагул (Республіка Молдова).

Єврорегіон «Верхній Прут», у складі якого Чернівецька та Івано-Франківська області України, Ботошанський та Сучавський повіти Румунії, Бельцівський та Єдинецький повіти Республіки Молдова.

Карпатський Єврорегіон, в рамках якого було підписано угоду про тристороннє співробітництво – «Інтеррегіо» між Закарпатською

**Депутат Степан БУЧУТА,
Голова СУР**

(Закінчення на 13 стор.)

КРУГЛИЙ СТИЛ У КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ УКРАЇНИ НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН

7 лютого в приміщенні Культурно-інформаційного центру у складі Посольства України в Румунії відбувся «круглий стіл», присвячений 20-й річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Румунією. З вітальними промовами виступили: Тимчасовий повірений у справах України в Румунії Віорел Котик, Радник Президента Румунії, керівник Департаменту з питань національної безпеки Юліан Фота, депутат Парламенту Румунії, голова парламентської групи дружби з Україною Джорджіан Поп, професор Бухарестського університету, доктор історичних наук, колишній міністр закордонних справ Румунії Адріан Чорояну, академік Резван Теодореску, заступник директора Дирекції Східної Європи і Центральної Азії МЗС Румунії Сорін Молдован та перший заступник Голови Союзу Українців Румунії Іван Робчук.

Також виступили: Валентина Веселова, директор Центру європейських студій Чернівецького національного університету імені Ю.Федьковича, кандидат історичних наук з доповіддю «Становлення міждержавних відносин Україна – Румунія: здобутки, упущення, концептуальні висновки»; Олександр Доброжанський, декан факультету історії, політології та міжнародних відносин, завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, доктор історичних наук з доповіддю «Базовий договір 1997 року і головні тенденції розвитку українсько-румунських взаємин на початку XXI століття»; Петре Оту, заступник директора Інституту політології військової оборони та історії з доповіддю «Роздуми щодо румунсько-українських відносин в 1917-1918 рр.»; Василь Кептару, керівник української редакції Всесвітньої служби радіо Румунія з доповіддю на тему «Румунсько-українські дипломатичні відносини у 1918-1920 рр.» та Мирослав Дністрянський, доктор географічних наук, професор Львівського національного університету імені І. Франка з доповіддю «Геополітичні підстави оптимізації українсько-румунських взаємин».

У другій частині, після презентації виставки історичних документів та фотогалереї колишніх Послів України в Румунії (як за новітньої доби, так і часів УНР), виступили зі своїми доповідями: Шербан Чокулеску, представник Інституту політології військової оборони та історії: «Румунія-Україна (1992-2012). Два десятиліття добросусідства»; Ігор Зінько, кандидат економічних наук, доцент



Виступає історик Адріан Чорояну

Львівського національного університету імені І. Франка: «Східне партнерство ЄС: шанс для українсько-румунського зближення»; Насті Вледою, голова Румунсько-української торгово-промислової палати: «Румунсько-український ринок. Вимоги розвитку ділового простору»; Оксана Онищук, аспірант Львівського національного університету імені І. Франка: «Політико-правові зв'язки між Україною та Румунією в контексті євроінтеграції»; Іван Дубович, заступник директора Інституту екологічної економіки Національного лісотехнічного університету України, доцент: «Україна і Румунія: сучасні проблеми еколого-політичного та правового співробітництва»; Сергій Гакман, заступник директора-начальника науково-дослідного відділу Чернівецького регіонального центру підвищення кваліфікації працівників органів державної влади: «Транскордонне співробітництво як чинник українсько-румунського зближення»; Сімона Цуцуюану, представник Інституту політології військової оборони та історії: «Україна в робочій групі щодо розширеного регіону Чорного моря» та Сімона Соаре, представник Інституту політології військової оборони та історії, яка представила проект співробітництва в Чорному морі – «CRISHOPE».

Модератором «круглого столу» був Директор Інституту політології військової оборони та історії Міхаїл Йонеску.

У своїх виступах учасники висвітлили ретроспективу українсько-румунських відносин, сучасний стан та перспективи їх розвитку. Окремий наголос було зроблено на підтримці Румунією європейських прагнень України, позитивній динаміці політичного діалогу і значному потенціалові економічної співпраці.

Михайло ТРАЙСТА

20 РОКІВ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ РУМУНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ

(Продовження з 12 стор.)

областю (Україна), повітом Сату Маре (Румунія) та областю Саболч-Сатмар-Берег (Угорщина).

Встановлення дипломатичних відносин між Румунією і Україною є гарантом захисту національно-культурних прав української громади Румунії.

Керівники дипломатичних установ Української Держави приділяють особливу увагу українцям Румунії. В останній період укріпилася співпраця між Посольством України в Румунії та Союзом Українців Румунії на основі ділових і дружніх взаємин, які повинні продовжуватися.

З нагоди сповнення 20 років від двосторонніх відносин між Румунією та Україною, бажаю подальшої плідної праці в рамках дипломатії.

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

Голові Союзу Українців Румунії,
депутату Парламенту Румунії
С. Бучуті

Щодо подяки за участь у «круглому столі» з нагоди 20-річчя дипломатичних відносин між Україною та Румунією

ШАНОВНИЙ ПАНЕ ГОЛОВО,

Дозвольте висловити Вам та всьому керівництву Союзу Українців Румунії щире подяку за надіслане привітання учасникам «круглого столу» з нагоди 20-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Румунією та активну участь СУР у проведенні цього заходу.

Проведений «круглий стіл» викликає значний інтерес румунських ЗМІ і стає черговим внеском у зміцнення відносин добросусідства між двома країнами.

Сподіваюся на продовження плідної співпраці з очолюваною Вами організацією і активне залучення місцевої української громади до майбутніх заходів Посольства.

З повагою,
Тимчасовий повірений у справах В. Котик

ПОСОЛЬСТВО УКРАЇНИ В РУМУНІЇ Бульвар Авіаторіilor, 24 Бухарест, Румунія	tel: (4021) 230 36 60 fax: 230 36 61 e-mail: emb_ukraine@romania.gov.ro emb_ukr@romania.ro	AMBASADA UCRAINEI IN ROMANIA Bulevardul Aviatorilor, 24 Bucuresti, Romania
21 лютого 2012 р. № 6138/365		
Голові Союзу Українців Румунії, депутату Парламенту Румунії С.Бучуті		
Щодо подяки за участь у «круглому столі» з нагоди 20-річчя дипломатичних відносин між Україною та Румунією.		
Дозвольте висловити Вам та всьому керівництву Союзу Українців Румунії щире подяку за надіслане привітання учасникам «круглого столу» з нагоди 20-ї річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Румунією та активну участь СУР у проведенні цього заходу.		
Проведений «круглий стіл» викликає значний інтерес румунських ЗМІ і стає черговим внеском у зміцнення відносин добросусідства між двома країнами.		
Сподіваюся на продовження плідної співпраці з очолюваною Вами організацією і активне залучення місцевої української громади до майбутніх заходів Посольства.		
З повагою, Тимчасовий повірений у справах		
		В.Котик

Білий ведмідь - типовий мешканець Арктики

Це найбільший із існуючих видів ведмедів. Тривалість життя: 5-18 років.

Білі ведмеді добре пристосовані до життя в Арктиці. Вони дуже витривалі і можуть швидким кроком долати великі відстані. Їхні стопи покриті вовною, що надає більшої стійкості під час руху по льоду.

Вага більшості самців білого ведмеда коливається від 300 до 600 кг, довжина тіла – від 2.4 до 2.6 м. Дорослі самки білого ведмеда звичайно менші за самців і досягають ваги від 190 до 300 кг та розміру від 1.9 до 2.1 метра.

По гладеньких і ковзких схилах ведмідь може з'їжджати вниз на животі, гальмуючи розпластаними задніми лапами.

Коли білий ведмідь іде по льоду, його лапи зігнуті, а кігті направлені до середини. Завдяки такій ході цей великий звір може утримувати рівновагу та не поскоковзнетися.

Основним харчовим ресурсом білого ведмеда є тюлені, особливо кільчаста нерпа, що роблять ополонки для дихання в кризі. Втім, білий ведмідь вживає в якості їжі будь-яку тварину, що може вбити: птахів та їхні яйця, гризунів, молюсків та крабів на морських узбережжях, моржів та викинутих на берег або мілководдя китів, зрідка оленів.

Білий ведмідь є чудовим плавцем. Плаває за допомогою передніх лап і може розвивати швидкість до 10 км на годину. Здатний протриматися під водою до 2 хвилин.

Для людини білий ведмідь є найбільш небезпечним серед всіх видів ведмедів: завдяки бідності свого природного середовища на харчові ресурси та практичній відсутності природних ворогів, він є дуже сміливим, агресивним, та розумним звіром

та дуже легко зважується напасти на будь-яку істоту, що може бути потенційною здобиччю. Тому наближення до білого ведмеда в природі є вельми небезпечним, і у випадку, якщо людина його помітила, найкращим є повільний відхід без різких рухів до найближчої будівлі, транспортного засобу, або, при їх відсутності, природного укриття.

Білий ведмідь є символом Гренландії, його зображено на гербі цієї території.

У білих ведмедів дуже чутливий нюх. Запах мертвечини вони відчують на відстані більше як 30 км. Вони також здатні відчутти запах тюленів, які лежать в сховищах під майже двометровим шаром снігу й льоду.

Незалежно від того, якою є температура зовні, у ведмежих барлогах вона завжди наближається до нульової.

Багато полярних лисиць у цьому регіоні повністю залежать від залишків ведмежої їжі, і, можливо, що вони просто загинули б від голоду, якби ведмедів не стало.

Білі ведмеді можуть бігти зі швидкістю до 40 км/годину, але зазвичай вони пересуваються зі швидкістю від 3 до 6,5 км/годину.

Лютий

Це останній місяць зими. В цьому місяці лютують морози і заметілі, тому його називають лютим.

Про цей місяць складені такі прислів'я:

*

Батько – лютий прийшов, мужик зиму пережив.

*

В лютого два товариші – заметіль та хурделиця.

*

Лютий лютує та весні дорогу готує.

*

Лютий питає, чи добре взутий, бо прийде морозець і вхопить за палець.

*

Лютий питається чи в добрі чоботи кожен взувається.

*

Народні прикмети про лютий:

В лютому багато інею – влітку буде багато роси й меду.

*

Грім у лютому – на сильні вітри.

*

Лютий багатий снігом – квітень буде багатий водою.

*

Початок лютого холодний – початок квітня буде теплий.

*

Сніг у лютому розтав – погано вродить хліб.

Чим холодніша остання неділя лютого – тим тепліший березень.

*

Бурульки в кінці лютого довгі – до довгої весни.

*

Зірок на лютовому небі ночами багато – буде багато грибів.

*

Відлига на Стрітіння – пропала весна ще надовго.

*

Сніг на Стрітіння – на дощову і холодну весну.

*

Сонця на Стрітіння не видно – ще будуть морози.

*

На Стрітіння сніжок – весною дощик.



Василь Сухомлинський

Найгарніша мама

Випало Совеня із гнізда та й повзає. Далеко забилось, не може знайти рідного гнізда. Побачили птахи малого – некрасивого, з великою голівкою, вухатого, банькатого, жовторотого. Побачили та й питають, дивуючись:

- Хто ти такий, де ти взявся?
 - Я Совеня, – відповідає мале. – Я випало з гнізда, не вмію ще літати і вдень дуже погано бачу. Я шукаю маму.
 - Хто ж твоя мама? – питає Соловей.
 - Моя мама Сова, – гордо відповідає Совеня.
 - Яка ж вона? – питає Дятел.
 - Моя мама найгарніша.
 - Розкажи, яка ж вона, – питає Дрізд.
 - У неї голова, вуха й очі такі, як у мене, – відповідає з гордістю Совеня.
 - Ха-ха-ха! – зареготали Соловей, Дятел і Дрізд. – Та ти ж потвора. Виходить, і мати твоя така сама потвора.
 - Неправда! – закричало Совеня. – Мама в мене найгарніша.
- Почула його крик Сова, прилетіла потихеньку, взяла Совеня за лапку й повела до рідного гнізда. Совеня уважно подивилося на свою маму: вона була найгарніша.



*Люба матусю, бабусенько мила,
Спасибі велике, що ви нас зростили,
Що ви нас любили, усім помагали,
Молились за нас, добра нам бажали.
За руки робочі, за хліб на столі.
Спасибі вам рідна, уклін до землі.
За ваше добро й турботу про нас
Сьогодні ми щиро вітаємо вас.*

У III столітті до нашої ери, щоб боронити внутрішній Китай від нападу кочових орд, було побудовано велику стіну. За підрахунками китайських вчених, її загальна



довжина становить більше восьми тисяч кілометрів, висота – від п'яти до десяти метрів, а ширина – до шести метрів.

Довжина зведеної людьми ділянки складає



майже шість тисяч триста кілометрів, більше двох тисяч кілометрів стіни складається із гірських порід, що виходять на поверхню,

Велика китайська стіна

ще 360 кілометрів – глибокі рови, деякі із них заповнені водою.

Будували її кілька століть. Кожний шостий житель Китаю брав участь у будівництві.

Час наклав свої відбитки на стіну, вона зазнала серйозних руйнувань, але збереглась до наших днів. Дванадцятиметрові дозорні баш-



ти, витримавши руйнівну дію дощу, вітру й часу, збереглися до наших днів. Колись із їхніх майданчиків у випадку нападу ворога передавали сигнали тривоги.

Давнє китайське прислів'я каже: «Тільки той побував у Китаї, хто піднявся на Велику Ки-

тайську стіну. Воно стало звичним для мі-



льйона туристів, котрі щорічно відвідують країну. Про те, наскільки велична ця стародавня споруда, свідчить і той факт, що навіть із космосу, з орбіти космічного корабля, Велику Китайську стіну можна побачити неозброєним оком.



С.Олійник

Наші мами

*Пам'ятаймо, милі діти,
Пам'ятаймо завжди з вами,
Що для нас в усьому світі,
Найдорожчі – наші мами!
Нам маленьким і дорослим –
Все дають вони з любов'ю:
Ніжне серце, світлий розум,
Сили нашому здоров'ю.
Як ставали ми на ноги,
Перший крок наш був – до мами!
Радість маєм чи тривогу –
Серце мами завжди з нами.
Де сини її та дочки –
Завжди там вона думками.
Пишем в класі ми на дошці
Наше перше слово – мама!
Найдорожчі мамі діти,
Дітям мама їх – так само.
Треба вчитись і робити
Так, щоб радувати маму!
А як вивчитесь з літами,
Вдячні мамі за турботу,
І поїдете від мами
В інший край десь на роботу –
Хай усі запам'ятають:
І листи, і телеграми
Шліть туди, де їх чекають,
Виглядають ваші мами!*

Сторінки склала Тереза ШЕНДРОЮ

ВЕРНІСАЖ У КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ УКРАЇНИ В БУХАРЕСТІ

«Я малюю не те, що бачу, а те, що відчуваю»

Надзаголовок статті неповний. Бо 24 лютого у Культурно-інформаційному центрі, що діє при Посольстві України в Румунії, відбувся не тільки вернісаж картин художника Павла-Михайла Ціфрака з марамороського села Вишня Рівна, а і презентація першого числа Літературного, мистецького і культурного журналу «Mantaua lui Gogol» («Шинель Гоголя»), що його видає Товариство імені Тараса Шевченка, засноване односельчанином художника, письменником Михайлом Трайстою, а ще було представлено сигнальний примірник роману «Несусова сорочка» Павла Романюка (іншого роняця) у перекладі на румунську мову.

Та все ж таки центральним моментом події була художня виставка полотен Павла-Михайла Ціфрака, як це відзначив у своєму виступі радник-посланник Посольства України Юрій Вербицький, котрий завідує Культурно-інформаційним центром.

Цікавий творчий профіль роняцького художника. Бо, як правило, коли йдеться про талановитого митця пензля, у біографічних довідках про нього (писаних і усних) підкреслюється, що художник змалку, з дитсадка чи



Має слово Павло-Михайло Ціфрак

початкових класів, мав потяг до малювання (класичний приклад малого Тараса Шевченка!), що вчителі, помітивши цей потяг, всіляко заохочували його, радили поступити до художнього училища, а потім до інституту образотворчого мистецтва.

Нічого подібного не сталося в житті Павла Михайла Ціфрака, якому 28 лютого виповнилося 33 роки (На многая літа!) – народився 1979 року у Вишній Рівні, а зараз живе і працює в Афінах, столиці Греції.

Узявся він за пензель аж у тридцять літ, після того як пережив тяжке випробування, коли його життя висіло на волосинці і врятувався він тільки з ласки Божої. І Всевишній, дарувавши йому життя, наче звелів заплатити за це красою, втіленою у картинах. Отже, можна сказати, що Павло-Михайло Ціфрак – художник з волі Божої. Чи не тому перед тим, як взятися за пензель і підступити до мольберта, він відчуває якийсь незбагнений внутрішній неспокій (те, що зветься натхненням), навіть не знаючи що воно вийде на полотні. «Я малюю не те, що бачу, а те, що відчуваю», – признається художник.

Зображує він переважно пейзажі – дерева й озера на фоні гір, пейзажі зимові, ностальгійні, місячні чи затаєні ночі, і тільки зрідка «абстракції» («Ревеляція»).

Потяг художника до пейзажистки, переважно гірської, проникливо «розшифрувала» у своєму слові письменниця Сільвія Забарченко.

Вона відзначила, що, живучи, у сонячній Елладі, Павло-Михайло Ціфрак відчуває, мабуть, ностальгію за своїм гірським краєм,

Мараморощиною, і з цієї ностальгії народжуються пейзажні картини.

Павло-Михайло Ціфрак ще не майстер пензля, але, без сумніву, талановитий художник, який «росте» від картини до картини. Це помітно, якщо поставити їх у хронологічному порядку, і цього свідомий сам їх автор, котрий вимогливо і тверезо ставиться до своїх робіт. Він знає, що творча зрілість ще попереду.

М. МИХАЙЛЮК



Подаємо новий адрес по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKIY VISNEK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Радун Попеску № 15

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15

Sector 1, București, România